

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Sistematičen pregled najvažnejših določeb na polju ljudskega šolstva.

(Dalje.)

Istotako ne smemo vračunati v to število onih šoloobveznih otrok, ki po zakonu niso primorani hoditi v javno ljudsko šolo, ki so torej oproščeni od obiskovanja javne ljudske šole. — Kateri so ti otroci, smo povedali že v prejšnjem poglavju, na tem mestu le opozarjamo na zadevna izvajanja. — Če zakon sam gotovo vrsto otrok oprošča od obiskovanja javne šole, potem je gotovo logično, da ne sme in ne more zahtevati da se te otroke vpoštevajo, če se gre za vprašanje, ali naj se ustanovi javna ljudska šola ali ne. — Iz navedenih razlogov se torej ne sme vračunati n. pr. onih šoloobveznih otrok, ki se podučujejo doma ali v zasebnih zavodih, ali pa, ki pohajajo višja učilišča.

Izmed šoloobveznih otrok, ki morajo po zakonu hoditi v javno ljudsko šolo pa moramo všteti vse otroke brez razlike, tudi one zadnjih dveh letnih skupin, če tudi uživajo glede šolskega obiska morda posebne olajšave. Določbe § 11. drž. šolskega zakona odstavka IV., o kateri smo govorili v spisu »Razširjenje ljudskih šol« in ki pravi, da se pri določitvi števila učnih močij ni ozirati na otroke zadnjih dveh letnih skupin, če imajo le-ti posebno uravnan šolski obisk, se namreč ne sme analogno vporabljati za slučaj ustanavljanja nove šole, ker je citirana določba le izjemna določba, ki velja edino le v slučaju če se gre za razširjenje že obstoječe ljudske šole.

V število učencev se morajo všteti ne le otroci domačincev, temveč tudi otroci tujcev, ki so se v občino priselili in ondaj za časa vstanovitve ljudske šole prebivajo.

Razun popreje navedenih izjem moramo torej v število, ki odločuje ali se mora ustanoviti javna ljudska šola ali ne, všteti vse šoloobvezne otroke, ki v šolski ozir. krajevni občini prebivajo.

v a j o. Odločilno je torej poleg šoloobvezne starosti otrokove pred vsem njegovo »b i v a n j e« v občini. — Pojasniti moramo le še, kaj pomeni izraz »bivati«, »bivanje«. Izraz sam nas že navaja k prvemu tolmačenju. »Bivati« znači trajno stanje radi tega pravimo, da »prebiva« v občini, kdor trajno v njej stanuje; kdor se torej naseli v kraju z namenom, da ondaj trajno ostane. — Kar se tiče otrok, imajo svoje bivališče navadno ondaj, kjer ga imajo njihovi stariši. V rednih slučajih je bivališče starišev ob enem tudi bivališče njihovih otrok.

Če stanujejo stariši s svojimi otroci vred stalno v občini, potem se mora te otroke brezpogojno vračunati v število, ki je odločilno za vstanovitev javne ljudske šole. — Dogaja se pa tudi, da živijo stariši ločeno od svojih otrok, ter da imajo stariši za se in otroci za se svoje bivališče. — Zgodi se torej lahko, da prebivajo otroci stalno v občini, dočim njihovi stariši stalno drugod prebivajo. V tem slučaju bomo morali te otroke vpoštevati, ker zahteva zakon samo stalno prebivanje v občini in ne morebiti, da mora imeti otrok s svojimi stariši vred skupno bivališče v občini. — Iz ravno istega razloga pa ne smemo vračunati onih otrok, ki le slučajno in začasno stanujejo v občini, ali pa, ki se nasele v občino zgolj radi tega, da hodijo v šolo in ki se po dovršeni šoli zopet vrnejo na svoje pravo bivališče. — V obeh teh slučajih namreč otrokove navzočnosti v občini ni smatrati kot bivanja v tem smislu, kakor smo ta pojem v prejšnjem pojasnili. Nastanitev v občini se namreč v obeh teh slučajih ni izvršila v namenu, ondaj trajno ostati.

Da se otrok, ki smo jih v zadnjih dveh slučajih omenili, ne sme vpoštevati, je povsem pravilno ter tudi pravično, kakor bomo v naslednjem dokazali. — Ne oziraje se na to, da določa zakon sam, da se sme vračunati le one otroke, ki v občini prebivajo in se mora izraz »prebivanje« tolmačiti kot nastanitev z namenom trajno v občini ostati, bilo bi zelo krivično,

če bi se omenjene otroke moralo vpoštevati pri vstavljanju javnih ljudskih šol.

Po § 62. drž. šol. zakona mora namreč, kakor bomo v naslednjem poglavju slišali, za potrebne šole skrbeti občina sama, to je: občina mora trpeti vse stroške, ki so zvezani z nastanitvijo in vzdrževanjem ljudske šole. — Pri vporabljanju, oz. tolmačenju te določbe pa nikakor ne smemo prezreti določila, ki ga uveljavlja člen V. zak. z dne 5. aprila 1862 drž. zak. št. 62 (državni občinski zakon) in ki pravi, da mora občina skrbeti le za one potrebe, ki izvirajo iz njene občinske zveze. Ta določba jasno priča, da je zakonodajalec nameraval občinam naprtiti samo ona bremena, ki so naravna posledica občinske zveze, da je torej nameraval občinam naložiti le skrb za one osebe, ki živijo v njihovi občinski zvezi. — Iz tega pa smemo nadalje sklepati, da občine postavno niso zavezane skrbeti za potrebe takih oseb, ki pripadajo kaki drugi in ne njihovi lastni občinski zvezi. — Nedvomno pa je, da pripadajo tuji obč. zvezi taki otroci, ki so le začasno ali slučajno v občini navzoči. Dolžnosti, ki jih je statuiral drž. občinski zakon, gotovo tudi šolski zakoni niso nameravali spremeniti, ozir. poostriti. — Zato je jasno, da so občine tudi na polju ljudskega šolstva dolžne skrbeti samo za one osebe, ki spadajo k njeni lastni občinski zvezi.

Iz navedenih razlogov je torej ne le pravično, temveč v zakonu tudi povsem utemeljeno, da se pri določitvi števila učencev izpusti vse one otroke, ki so se v občini nastanili le začasno brez namena v njej trajno ostati, ker bi se sicer občini naložilo breme za osebe, ki pripadajo tuji občinski zvezi — in to bi bilo v direktnem nasprotju z izrecnim namenom zakonodajalca.

V slučaju torej, da stanuje kak otrok ločeno od svojih starišev bomo morali vedno ugotoviti: ali ima otrok ločeno od svojih starišev svoje lastno trajno bivališče v občini, ali pa je le začasno v občini n. pr. radi tega, da obiskuje šolo in ima svoje trajno bivališče pri svojih stariših v kaki drugi občini.

Otroke, prvo omenjene vrste moramo prišteti k otrokom lastne občinske zveze in jih torej všteti v število, ki je odločilno za vstanovitev ljudske šole, dočim se nam na otroke drugoomenjene vrste ne bo treba ozirati.

Vprašanja in odgovori.

202. Gospod A. P. na J.

Vprašanje: Ali imajo vsi virilisti pravico pošiljati k občinskim sejam svoje zastopnike? Po mojem mnenju so v to upravičene le juristične osebe, ne pa tudi posamezne fizične osebe.

Odgovor:

§ 17. kranjskega občinskega reda določa natančno, kdo mora in kdo sme pošiljati svojega zastopnika v občinski odbor.

Pošiljati morajo svojega zastopnika v odbor in se torej ne smejo osebno vdeležiti občinskih sej: vojaki v aktivni službi, ženske in vse nedoletne osebe.

Smejo pa pošiljati v občinski odbor svojega zastopnika vsi drugi. Zakon tedaj nikjer ne pravi, da zasebniki ne bi smeli pošiljati, če so virilisti, svojih zastopnikov v odbor. Besedilo zakona govori jasno: »Drugi pa, ki imajo pravico, tako stopiti v odbor, s mejo namestu sebe pošiljati pooblaščenca«.

Na Vašo željo smo iskali kake tozadevne odločbe upravnega sodišča, a je nismo mogli najti. Najbrže se ni nikoli prišlo do takega takega spora, ker je po našem mnenju besedilo zakona dovolj jasno. Česar namreč zakon izrecno ne izključuje, je smatrati dovoljenim.

203. Županstvo P.

Vprašanje: Pri občini A. smo prosili, da sprejme na podlagi 10letnega priposestevanja v svojo zavezo našega občana I. Občina A. je sprejem odklonila, češ da je I. užival javno preskrbo ubogih s tem, ker je bil v bolnici na račun deželnega zaklada? Ali naj se pritožimo zoper odklonitev?

Odgovor:

Že večkrat je upravno sodišče razsodilo, da je samo take podpore šteti med javno preskrbo v zmislu § 1 domovinske novele iz l. 1896, ki so trajne in imajo svoj vzrok v tem, ker dotičnik trajno ali stalno ni zmožen si vsega, kar za življenje rabi, sam priskrbeti. Če pa pride kdo v bolnico in slučajno nima dovolj denarja, da bi oskrbovalne stroške sam plačal, to ni nikaka trajna podpora, ker ne temelji na trajni ampak samo na mimogredeči nezmožnosti bolnikov. Ko je prišel I. iz bolnice, je gotovo zopet delal in ne rabi nikake podpore več.

Svetujemo Vam torej, da se zoper sklep občine A. pritožite.

204. Županstvo D.

Vprašanje: Leta 1880. je tedanji naš župan izročil odvetniku dr. A. neko pravdo. Za svoje stroške se odvetnik dr. A. do svoje smrti ni nikdar pobrigal zlasti ni občine terjati na plačilo. Sedaj so pa po njegovi smrti odvetnikovi dediči čez 28 let terjali nas na plačilo. Ali smo dolžni plačati?

Odgovor:

Odvetnikova terjatev na plačilo zaslužka zastara v 30 letih. Ker so pa odvetnikovi dediči začeli terjati že v 28. letu, terjatev še ni zastarana in boste morali plačati, če ni znabit kakih drugih vzrokov, ki Vas plačila odvezujejo. Obrnite se s celo stvarjo na kakega odvetnika. Jako čudno je namreč, da odvetnik tako dolgo ne bi terjati plačila, če bi imel do istega pravico!

205. Županstvo Š.

Vprašanje: Ali je veljavno pooblastilo, ki ga je za občinske volitve podpisala vdova, — a sta njen podpis potrdila — kot priči — njena dva polnoletna sinova?

Odgovor:

Pooblastilo je veljavno, ker zakon nikjer ne določa, kdo ne bi smel biti priča pri pooblastilu. Seveda je bolje, če so priče tuje, vendar so — razven pri testamentih — tudi domače veljavne.

206. Županstvo S.

Vprašanje: Neki tukajšnji domačinec se je pretekli teden poročil na Primorskem, ne da bi bil pri nas izprosil zakonito zahtevano ženitvanjsko zglasnico. Tudi duhoven, ki ga je poročil, ga ni opozoril na pomanjkanje zglasnice in je od njega pa tudi od nas ni zahteval. Ali je županstvo upravičeno in na podlagi katerega zakona kaznovati bodi-si duhovna, bodi-si ženina?

O d g o v o r :

Na Kranjskem so uvedene na podlagi gubernijalne naredbe od 1. marca 1832 št. 4264 ženitvanjske zglasnice in so obvezne za vsakogar, ki je na Kranjskem pristojen. Brez ženitvanjske zglasnice se ne sme oseba, pristojna v kako kranjsko občino, nikjer in tudi ne v drugih deželah poročiti. Če se pa vendar, kakor v Vašem slučaju, poroka brez zglasnice opravi, vsled tega zakon ni neveljaven, a je župnik, ki je poročal kazniv pri — politični oblasti (okrajno glavarstvo), ženin sam pa, — ki najbrže ni vedel, da je treba zglasnice — se ne more kaznovati.

Svetujemo Vam, da napravite takoj za dotičnega novoporočenca potrebno ženitvanjsko zglasnico, ki jo obdržite začasno doma spravljeno.

Potem v posebnem pismu opozorite župnika, ki je poročal, na njegovo opustitev in na posledice te opustitve ter zahtevajte, da Vam od ženina oskrbi plačilo pristojbine za zglasnico. Če župnik tega ne bi hotel, mu predočite, da bi bili sicer prisiljeni cel slučaj naznaniti pristojni politični oblasti.

Če Vam pošlje župnik pristojbino za ženitvanjsko zglasnico, mu isto takoj pošljite po sprejemu denarja, sicer pa naznanite celo zadevo Vašemu okrajnemu glavarstvu v Postojni, kateremu dopošljite zglasnico in Ves tozadevni akt, in prosite, da Vam stvar vredi in izterja pristojbino za zglasnico.

207. K. s. i. d r u š t v o v V.

V p r a š a n j e: Kakor je bilo pojasnjeno v neki »Občinski upravi«, je tudi naše društvo kolekovalo svojo prošnjo na okrajno glavarstvo za prireditve gledališke predstave z 1 K. Okrajno glavarstvo je sicer predstavo dovolilo, vendar ie odredilo:

1. da županstvo od nas zahteva kolek po 2 K za licenco t. j. pripustitev gledališke igre ozir. predstave in veselice;
2. da doplačamo za prošnjo, ki je bila kolekovana z 1 K, še 1 K;
3. da kolekujemo knjigo, ki smo jo predložili v odobritev predstave, vsako tiskovno polo s 30 vin.

Ali so te zahteve okrajnega glavarstva upravičene?

O d g o v o r :

Ne spominjamo se več, kako nam je bilo stavljeno pismeno vprašanje, na katero smo dali odgovor, da se prošnje za gledališke igre kolekujejo z 1 K. Najbrže se je pa šlo tamkaj za veselico, kjer se vstopnina ni pobirala, v katerem slučaju je prošnja kolekovati z 1 K. Če se je pa tam imela pobirati vstopnina in se je naš odgovor glasil, da se prošnja kolekuje z 1 K, tedaj je to pripisati gotovo tiskovnemu škrtu. Glede kolekovanja so zahteve okrajnega glavarstva upravičene.

Da ne bo v prihodnje kakih zmot, ponovimo tukaj tozadevne predpise:

a) prošnje za javne veselice, igre itd. se kolekujejo z 2 K, to pa le tedaj, če se pobira vstopnina; ta predpis velja tudi, če se pobira vstopnina v dobrodelne namene (pristojbinski zakon: tarifna podstavka 43 črka b št. 2);

b) prošnje za javne veselice, igre itd., kjer se ne pobira vstopnina, se kolekujejo z 1 K (pristojb. zakon: tar. post. 43 črka a, št. 2.);

c) licence za vsake vrste javne veselice (igre, koncerte itd.) se kolekujejo z 2 K, — če se pobira vstopnina;

č) take licence so pa kolka proste, če se vstopnina ne pobira;

d) priloge k takim prošnjam se vedno kolekujejo s 30 vin. od pisane ali tiskane pole.

208. Ž u p a n s t v o S.

V p r a š a n j e: V naši občini je bil nastavljen državni uradnik, ki je bil uradoma predstavljen v K. Predno pa je svojo službo v K nastopil, je obolel in dobil dopust. Sedaj se zdravi v L. Ali ga moramo sprejeti v občinske volilne imenike, ki jih ravno sestavljamo? Ali ni izgubil uradnik pri nas volilne pravice z onim trenutkom, ko je bil prestavljen?

O d g o v o r :

Javni uradnik pridobi v občini, kjer službuje, volilno pravico še le z nastopom službe. Ker pa Vaš uradnik v K, kamor je bil prestavljen, zaradi bolezni še ni nastopil službe, tudi tamkaj še ni pridobil volilne pravice, nego jo ima še pri Vas.

209. Ž u p a n s t v o S.

V p r a š a n j e: Naš župnik dobiva svoje uradne dohodke iz nadarbinskega premoženja. Od nadarbinskega premoženja se plačujejo posebni davki, župnik jih pa plačuje tudi od svojih dohodkov iz nadarbinskega premoženja in od drugod. Ali ima v tem slučaju župnik zase svoj volilni glas — in posebej še za nadarbinsko premoženje?

O d g o v o r :

Po raznih sodbah upravnega sodišča (od 1. dec. 1900 št. 8347 — Budw. št. 14.884) ima župnik z nadarbinskim premoženjem skupno samo en volilni glas oz. nima nadarbina za-se posebnega od župnika različnega volilnega glasu.

210. Ž u p a n s t v o F.

V p r a š a n j e: Pri sestavi občinskih volilnih imenikov se je prezrlo vpisati uglednega posestnika, ki bi prišel v drugi razred. Kljub temu ga je župan sprejel na dan volitve v volilno komisijo. Nekateri nameravajo sedaj volitev zaradi tega izpodbijati. Ali bodo zaradi tega volitve razveljavljene?

O d g o v o r :

Po § 20. obč. volilnega reda smejo priti v volilno komisijo občinci, ki imajo pasivno volilno pravico. Vaš posestnik je na vsak način občanec in ima po našem mnenju tudi pasivno volilno pravico v zmislu zakona.

Volilno pravico ima, a je v tem slučaju ne more zaradi pomanjkljivosti volilnega imenika ne more izvrševati. Ne gre se namreč zato, če kdo v posameznem slučaju nima volilne pravice, ampak zato, če iste splošno nima ali ne more dobiti, ker na pr. ni avstrijski državljan.

211. Ž u p a n s t v o P.

V p r a š a n j e: Župan dobi iz občinske blagajne za svoje uradno poslovanje kot župan nekaj male nagrade, ki jo določi občinski odbor. Ali si razven te nagrade ne sme ničesar zaračunati za razna uradna pota?

O d g o v o r :

Kar dobi župan nagrade, mu gre ista za njegovo poslovanje kot nekaka odškodnina za njegov trud in zamudo časa. Če pa ima kot župan še posebej opravljati razne poti, tedaj si sme zaračunati v zmislu § 25. obč. reda gotove izdatke, ki jih je s potjo imel.

Po § 25. občinskega reda gre namreč v s a k e m u občinskemu zastopniku — torej tudi županu — povračilo za vse gotove izdatke, ki so mu jih povzročili občinski opravki.

212. Ž u p a n s t v o P.

V p r a š a n j e: Ali se sme še kak občanec vmešavati v zadevo občinskih računov, potem ko jih je obč. odbor že pravomočno potrdil in odobril?

O d g o v o r :

Vašega vprašanja ne razumemo prav, ker ne vemo, kaj da mislite pod besedo »vmešavati«.

Kadar so občinski računi od občinskega odbora potrjeni in odobreni, nima nihče več pravice, se zaradi njih

kaj pritoževati. Vendar je pa vsakemu na prosto dano, če zasledi pozneje v računih kako zmoto ali kako goljufijo ali sploh kako drugo kaznjivo dejanje, to naznaniti pristojni oblasti in zahtevati, da se računi še enkrat pregledajo. Nikakor pa ne more kak občanec odobrenih računov grajati, če mu znabiti kak izdatek ni po volji ali če se mu zdi, da se je za to ali ono stvar preveč ali premalo izdalo.

213. Županstvo L.

Vprašanje: Ali obstoji res zakonita določba, da ne more biti noben duhoven občinski svetovalec?

Odgovor:

Po § 37. kranjskega obč. reda ne morejo priti v občinsko starestinstvo duhovni, čeravno so izvoljeni v odbor. Odbornik tedaj duhoven lahko postane, ne pa tudi svetovalec ali župan.

214. Županstvo Š.

Vprašanje: V nekem trgu našega okraja nameravajo ustanoviti javno meščansko šolo. Ali so primorane tudi druge občine spadajoče v dotični okraj prispevati za meščansko šolo?

Odgovor:

Na Kranjskem mora vse stroške za vzdrževanje meščanske šole nositi šolski okraj, torej bo morala tudi Vaša občina k vzdrževanju te šole prispevati. — Na Koroškem je stvar drugačna. Tam trpi vse stroške dežela, med tem ko na Stajerskem od slučaja do slučaja za vsako posamezno meščansko šolo s posebnim deželnim zakonom določijo, kdo da jo ima vzdrževati.

215. Posestniki pri Sv. K.

Vprašanje: Imamo skrajno slabe vožne poti, zato jih nameravamo temeljito zboljšati in po potrebi tudi preložiti. Kam naj se obrnemo s prošnjo za strokovnjaški načrt o popravilu ozir. preložitvi in pa za državno ali deželno podporo? Ali naj bo prošnja kolekovana?

Odgovor:

Prošnjo napravite na deželni odbor! Svetujemo Vam pa, da izročite prošnjo svojemu deželnemu ali državnemu poslancu, naj gre on osebno posredovat k deželnemu odboru, da se Vam zadeva naglo in ugodno reši!

Če napravijo tako prošnjo zasebniki, bi morala biti praviloma kolekovana na vsaki poli z 1 K. Če pa napravi prošnjo Vaša občina, ni treba kolekovanja.

216. Županstvo P.

Vprašanje: Občinski letni računi so se v smislu § 66. obč. reda skozi 14 dni na vpogled razpoložiti. Ali moramo na zahtevo pokazati tudi priloge teh računov na pr. pobotnice?

Odgovor:

V zmislu zakona pod besedo »račun« ni razumeti samo tabelarični sestav vseh dohodkov in izdatkov, ampak tudi priloge, ki tvorijo podlago tabelaričnemu računu. Zato ste po našem mnenju primorani razpoložiti s takozvanimi računi tudi priloge.

Ker ima vsak občan pravico račune grajati, se mu mora s prilogami dati možnost, da se prepriča o pravilnosti ali nepravilnosti istih.

217. Gospod K. M. v L.

Vprašanje: Kako se ubranim sosedovih kokoši, ki vedno hodijo po mojem travniku, kjer mi naredijo precejšno škodo? Sama prepoved, da jih ne sme spuščati na moj travnik pri sosedu ne pomaga nič!

Odgovor:

Prvo in najboljšo sredstvo je, če zahtevate pomoči od županstva. Po § 4 zakona o obrambi poljščine z dne 9. jan. 1874 št. 8 je namreč prepovedano kakršnokoli žival puščati brez nadzorstva izven zaprtih ali ograjenih prostorov. To velja tudi za kokoši, ki se ne smejo prosto past po vrtovih, njivah in travnikih. Da ima ta § 4 v

mislih pod besedo »kakršnokoli žival« tudi kokoši, se vidi jasno iz § 14. istega zakona, ki pravi kako se kaznujejo prestopki proti § 4 in našteva med živalimi tudi gosi in drugo kuretinno.

Po § 14. zakona o obrambi poljščine mora na Vašo zahtevo župan kaznovati soseda za vsaki slučaj, ko se kaka kokoš na Vašem svetu pase, od vsake kokoši posebej po 10 vin. Če se n. pr. 8 kokoši naenkrat pase, je kazen za Vašega soseda za enkrat 80 vin., za dvakrat 1 K 60 vin. itd.

Če Vam je to prenerodno, si iskati pravice pri županstvu, potem se poslužujte drugega sredstva, ki Vam ga daje občni drž. zakon, ki pravi, da sme vsakdo tujo žival s svojega sveta primerno pregnati. Kokoši se pač preženejo z malim kamenjem. Opozorite svojega soseda, da bi se pri tem lahko dogodilo, da bi bila katera kokoš ubita.

Eno ali drugo sredstvo bo že pomagalo.

218. Gospod K. M. v L.

Vprašanje: Kolika je najmanjša razdalja, v kateri se sme pri cerkvi zidati kako poslopje na pr. šola?

Odgovor:

V zakonu je pač naročeno, naj se pazi, da pridejo cerkve, šole, farovi in druga javna poslopja na spodobna prostata mesta, vendar ni nikjer izrecno povedano, kolika naj bo razdalja med cerkvijo in sosednimi poslopiji. To se ima presojati od slučaja do slučaja.

219. Županstvo M.

Vprašanje: Naš trg je na deželni deski znamenovan kot knežji trg M. Imamo pa tudi posestva, ki so v deželni deski vpisana. Ali ima naš trg pravico voliti v veleposestvu? Zakaj naši davkoplačevalci ne volijo v skupini mest in trgov, ampak vedno le v skupini kmetijskih občin?

Odgovor:

Če ima Vaš trg v resnici v deželni deski vpisana posestva, tedaj sme župan v imenu trga voliti v skupini veleposestva, ako plačujete od tega v deželni deski vpisanega posestva vsaj 200 K direktnega davka v zmislu § 11. kranjskega deželnozborskega volilnega reda. — Če pa toliko davka ne plačujete, nima Vaš trg — volilne pravice.

V skupini mest in trgov pa Vaš trg zato ne voli, ker v deželnozborskem volilnem redu ni vpisan med onimi mesti in trgi, ki imajo pravico voliti v mestni skupini. Po zakonu namreč ne volijo vsi trgi v skupini mest in trgov, ampak samo oni, ki so v zakonu izrecno naštet. Takih trgov kakoršen je Vaš, je na Kranjskem več. V tej skupini ne volijo na pr. Logatec, Vipava in dr.

220. Županstvo L.

Vprašanje: V tukajšnji občini živi italijanski podanik kot kovač že nad 15 let brez vsake kazni ali podpore. Prosil je pri občini, da se mu zasigura sprejem, a je naš občinski odbor prošnjo soglasno zavrnil iz sledečih vzrokov:

1. Ker prosilec nima nikakega premoženja,

2. ker ima veliko število nedoletnih otrok.

Prosilec se je na to pritožil na okrajno glavarstvo. Kaj nam je storiti, in kako se ubraniti sprejema, če okrajno glavarstvo pritožbi vstreže?

Odgovor:

Po novem domovinskem zakonu je vsaka občina dolžna zasigurati tudi tujim podanikom sprejem v svojo zavezo, če so bivali v občini vsaj deset let, ne da bi vživali kako podporo. Seveda to zasiguranje še ni sprejem v občinsko zavezo. Do sprejema pride še-le tedaj, če deželna politična oblast prosilcu podeli avstrijsko državljanstvo.

Vzroki, ki ste jih navedli za odklonitev zasiguranja, niso zakoniti in bo okrajno glavarstvo gotovo Vaš sklep razveljavilo in pritožbi vstreglo. Ni upanja, da bi Vam kaka daljna pritožba pomagala.

221. Županstvo Sv. J.

Vprašanje: Pri nas se je mnogo občinskih potov prestavilo, tako da so stare poti opuščene in so v uporabi nove poti. Kako naj se stare poti v mapi izbrišejo in nove vpišejo? Kako naj se to izvrši in pravilno popravi v zemljiški knjigi? Ali naj to naznamo okrajnemu glavarstvu ali zemljemercu? Ali bo imela občina vsled tega kake stroške?

Odgovor:

Najprvo oskrbite, da c. kr. evidenčni geometer v katastralni mapi popravi to, kar se je spremenilo. Kedar bo imel ta geometer pri Vas uradni dan, ga na to opozorite in Vam bo spremembe izmeril in v katastralno mapo vrisal.

Ko boste to opravili, idite k sodišču in prosite, naj se tudi v zemljiški knjigi na podlagi geometrovega uradovanja cela sprememba pravilno vpiše. Vse nadaljne korake bo potem že sodišče v zmislu zakona o napravi zemljiških knjig in v zmislu zemljejknjižnega zakona samo napravilo.

Okrajnemu glavarstvu tega ni treba naznanjati.

222. Županstvo K.

Vprašanje: Tu je umrla mesca decembra 1907 mlada posestnica na porodu. Pri njej sta bila babica in zdravnik. Ko je bila ta posestnica že pokopana, je sodišče odredilo izkopanje in raztelesenje ranjke. Sodišče je pa naložilo sedaj občini stroške raztelesenja. Ali smo jih dolžni plačati?

Odgovor:

Popolnoma neumljivo nam je, zakaj da Vam je sodišče naložilo plačilo stroškov raztelesenja. V Vašem slučaju se je šlo samo za takozvano sodno raztelesenje, kjer ima občina v zmislu § 9. naredbe notranjega in justičnega ministerstva od 28. januarja 1855 št. 26 drž. zak. oskrbeti za raztelesenje samo potrebne prostore in par pomočnikov. Stroški se imajo plačati iz državne zaloge.

Celo pri raztelesenjih, ki jih zaukažejo politične oblasti, ne zadenejo stroški občine, kakor je to odločilo notranje ministerstvo z ukazom z dne 5. julija 1895. št. 185.

223. Županstvo Sv. K. Štajersko.

Vprašanje: V občini živi vdovec z ženo svojega bratranca v divjem zakonu. Mož je ženo zaradi nezvestobe z bratrancom zapustil in šel po svetu. Vdovec je pri sodišču priznal, da živi z bratrančovo ženo v divjem zakonu in da ima ž njo 2 nezakonska otroka.

Ker smo se bali, da bi žena, ki ni k nam pristojna, pridobila v teku 10 let pri nas domovinsko pravico, je sklenil občinski odbor jo zaradi javnega pohujšanja iz občine izgnati.

Zoper ta sklep se je pritožila na okrajno glavarstvo, ki je pritožbi ugodilo in naš sklep razveljavilo, češ, da ta zadeva ni bila na dnevnem redu. Potem smo mi vložili pritožbo na graško namestništvo, ki pa je pritožbo odbilo, iz istega razloga kot okrajno glavarstvo.

Vsled tega smo še enkrat o tej stvari sklepali in jo stavili izrecno na dnevni red. Prepis tozadavnega zapisnika smo poslali okrajnemu glavarstvu, a ne dobimo nikakega odgovora, čeravno čakamo že nad pol leta. Kaj nam je storiti?

Odgovor:

Vaša skrb, da bi nezvesta žena postala pri Vas pristojna ali da bi priposestvovala domovinsko pravico, je docela nepotrebna. Žena sama ne more priposestvovati samostojno za-se domovinske pravice, dokler njen zakon-

ski mož še živi in ni od nje sodno ločen. Mož, ki je šel po svetu in zapustil pri Vas svojo ženo, ne more v Vaši občini priposestvovati domovinske pravice, zato je tudi žena ne dobi.

Na drugi strani je bilo pa čisto prav, če ste se hoteli te ženske iznebiti z izgnanjem zaradi javnega pohujšanja. Po § 37. štaj. obč. reda mora biti vsak predmet posvetovanja in sklepanja na dnevnem redu, sicer je sklep neveljaven, zato je po našem mnenju okrajno glavarstvo pravilno Vaš sklep razveljavilo. Če pa sedaj niste pol leta dobili od okrajnega glavarstva nikake rešitve, je to za Vas brez pomena. Če se žena, koje izgnanje ste sklenili, zoper Vaš drugi sklep ni pritožila, je isti postal pravomočen in žensko lahko izženete. Če ni nikake pritožbe, Vam tudi okr. glavarstvo nobene rešitve ne more poslati. Sklep je seveda samo tedaj postal pravomočen, če ste žensko o njem pravilno obvestili.

224. Gospod J. B. v Š.

Vprašanje: Ali je upravičen načelnik krajnega sveta določevati, da morajo biti seje krajnega šolskega sveta v njegovem stanovanju, ki je od središča občine pa tudi od šole zelo oddaljeno?

Odgovor:

Seje krajnega šolskega sveta naj bodo vedno v onem kraju kjer je šola. Če količakaj mogoče, naj se vrše v šolskem poslopiju samem.

Tako je odredilo c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje z ukazom od 2. okt. 1886 št. 14407.

525. Županstvo Sv. T.

Vprašanje: Kakšen kolek naj bo na licenci, ki jo izdamo, da sme imeti gostilničar godbo s plesom? Kako naj bo kolekovana licenca za to, da sme imeti gostilničar svoje prostore odprte preko policijske ure?

Odgovor:

V vsakem teh slučajev ima biti licenca kolekovana z 2 K.

226. Županstvo Sv. T.

Vprašanje: Za koliko noči se sme dati dovoljenje na eno licenco?

Odgovor:

Deželne politične oblasti so že večkrat razsodile, da je dopustno na eno licenco dati dovoljenje za več noči zapored. Vendar se vedno opozarja, da naj se taka dovoljenja izdajejo samo izjemoma v posebnih ozira vrednih slučajih.

Redno naj se za vsak slučaj posebej prosi in za vsak slučaj posebej plača licenca.

227. Županstvo Sv. T.

Vprašanje: Kako mora biti kolekovana prošnja za licenco, da sme biti gostilna čez uro odprta?

Odgovor:

Vsaka taka prošnja mora biti kolekovana z 2 K. Poleg tega se pa mora taki prošnji posebej priložiti tudi še kolek po 2 K za licenco. Ta kolek naj se zavije v poseben papirček in priloži prošnji. Če župan dovoli, da sme biti gostilna čez uro odprta, se pritisne ta priloženi kolek na licenco (dovoljenje). Tako je treba za vsako licenco odrajtati vedno dva koleka po 2 K: enega za prošnjo, drugega za licenco samo.

229. Županstvo T.

Vprašanje: A. je bival v občini O. od svojega 14. leta nepretrgoma skozi deset let in je postal sedaj polnoleten. Ali moremo od občine O. terjati, da ga na podlagi priposestvovanja sprejme v svojo občinsko zavezo?

Odgovor:

§ 2. domovinske novele iz leta 1896. pravi, da začne priposestvovanje štet šele po doseženi samopravnosti. Samopravnost je redno dosežena z dopolnjenim 24.

letom ali pa z dnem, ko sodišče koga polnoletnim spozna. Potemtakem se redno ne more domovinstva pred dopolnjenim 34. letom priposestevovati.

229. Ž u p a n s t v o S.

V p r a š a n j e: Okrajno glavarstvo je tukajšnje štiri posestnike vsled ovadbe grajskega gozdarja kaznovalo zaradi prestopka §§ 10 in 60 gozdnega zakona. Poleg denarne kazni so bili obsojeni tudi v plačilo odškodnine.

Zoper razsodbo okr. glavarstva so vsi štirje vložili pritožbo na deželno vladu v Celovcu. Okrajno glavarstvo je zahtevalo, da pritožniki kolekujejo svojo pritožbo z 2 K, deželna vlada pa hoče, da plača vsak pritožnik 2 K, čeravno so se vsi štirje pritožili z eno in isto vlogo?

Ali je zahteva deželne vlade upravičena?

O d g o v o r:

Postopek, ki se je uvedel zoper Vaše štiri posestnike je politični kazenski postopek, v katerem so vse vloge prizadetih kolka proste v zmislu tarifne postavke 44 črka 1.) pristojbinskega zakona. Finančno ministerstvo je z ukazom od 11. februarja 1844 št. 1791 izreklo, da spadajo semkaj tudi vloge v postopku zaradi gozdnih prestopkov. — Zato tudi okrajno glavarstvo ni bilo upravičeno terjati kolka po 2 kroni, tem manj deželna vlada 8 K.

Res je sicer, da se gre tukaj tudi za zasebno odškodnino, ki se je prisodila graščini, toda to še kazenskega postopanja ne spremeni v nekazenski. Pri sodiščih tudi mnogokrat v kazenskih pravdah obsodijo obdolženca v povračilo škode, ki jo je s svojim kaznivim dejanjem povzročil, toda zaradi tega vlog, ki se napravljajo v takem kazenskem postopanju, ni treba kolekovati.

Sicer pa mora deželna vlada pritožbo rešiti, naj bo ista pravilno ali nepravilno kolekovana. Ona ima le pravico pomanjkljivo kolekovano vlogo naznaniti finančni oblasti.

230. G o s p o d A. B. v F.

V p r a š a n j e: Kdo voli oziroma imenuje volilno komisijo, ali župan ali občinski odbor?

O d g o v o r:

Kakor posnamemo iz Vašega vprašanja ne razločujete med takozvano reklamacijsko komisijo (zaupstvom) in med pravo volilno komisijo. Po volilnem redu za občine imamo dve vrsti komisij in sicer:

1. r e k l a m a c i j s k o k o m i s i j o a l i z a u p s t v o, ki ima reševati pritožbe zoper volilne imenike; to komisijo voli občinski odbor iz svoje srede; v njej so župan kot predsednik in štirje od odbora določeni odbor-niki kot prisedniki;

2. v o l i l n o k o m i s i j o a l i v o l i l n o z a u p s t v o, ki ima voditi volitev samo; v tej komisiji je župan sam ali pa kateri izmed občinskih svetovalcev kot predsednik, kot prisedniki pa štirje občani, ki imajo aktivno in pasivno volilno pravico; te štiri občane imenuje v volilno komisijo župan ali oni svetovalec, ki je določen, da predseduje komisiji.

Opozorjamo Vas, da more biti v reklamacijski komisiji samo kak občinski odbornik, medtem ko sme biti v volilni komisiji vsak občan, če ima pravico voliti in voljen biti.

231. G o s p o d A. B. v F.

V p r a š a n j e: Kdaj ima reklamacijska komisija svojo sejo za rešitev vloženih reklamacij? Kako je razumeti tiste tri dni, — v kojih mora komisija rešiti reklamacije?

O d g o v o r:

Zakon nima nikake določbe, kdaj morajo biti sklicane seje reklamacijske komisije. Čas sej in število istih določi župan kot predsednik komisije. Vendar je pri tem

vezan na ono določbo § 17. kranjskega obč. volilnega reda, ki pravi, da se mora vsaka reklamacija rešiti naj-pozneje tekom treh dni. Župan mora tedaj seje reklamacijske komisije sklicati tako, da ne ostane nobena reklamacija nerešena delj kot tri dni po vložitvi.

Vsak pritožnik, ki je vložil kako reklamacijo, ima pravico zahtevati, da se njegova reklamacija reši tekom treh dni po vložitvi.

232. G o s p o d A. B. v F.

V p r a š a n j e: Naš župan namerava sam imenovati reklamacijsko komisijo. Kako nam je mogoče to preprečiti oz. ga prisiliti, da skliče za izvolitev reklamacijske komisije sejo?

O d g o v o r:

Če župan v resnici sam imenuje reklamacijsko komisijo, tedaj se pritožite takoj zoper ta njegov korak na okrajno glavarstvo in prosite, da se županu odvzame volilni akt in volilne priprave ter volitev samo poveri vladnemu komisarju. Če župan tako vedoma in kruto krši zakonite določbe, mu bo gotovo vlada odvzela volilni akt.

233. G o s p o d A. B. v F.

V p r a š a n j e: Ali se mora volitev vršiti tam, kjer določi župan, ali ima tudi občinski odbor pravico odločevati pri izbiranju prostora?

O d g o v o r:

Po § 18. kranj. obč. volilnega reda ima pravzaprav župan določevati, kje naj se volitev vrši. Vendar po našem mnenju on ne sme izbrati očitno nepravilnega prostora.

Če misli občinski odbor, da bi župan odločil nepripraven volilni lokal, naj najprej župana poizkuša od tega odvrniti, če pa to ne gre, naj se pa obrne s posebno prošnjo ali pritožbo na okrajno glavarstvo, da ono poseže vmes in potrebno ukrene.

Če bodo pri okrajnem glavarstvu izprevideli, da je prostor, za katerega je občinski odbor, pripravljenši od onega, ki ga je izbral župan, se bo gotovo odločilo za boljši lokal.

234. G o s p o d A. B. v F.

V p r a š a n j e: Zadnja volitev občinskega odbora se je izvršila v enem dnevu. Sedaj pa je rekel komisar, ki bo prišel k volitvi v imenu okrajnega glavarstva, da se bo volilo dva dni. Ljudem bo zelo težko dvakrat hoditi na volišče. Kako bi dosegli, da se volitve vendar-le opravijo v enem dnevu?

O d g o v o r:

Zakonitega sredstva, da si to izposlujete, ni. To smejo določati pristojni faktorji po svojem prepričanju. Vse, kar Vam moremo v tem slučaju svetovati, je prošnja pri komisarju, da Vam izpolni željo in opravi volitev v enem dnevu.

235. G o s p o d A. B. v F.

V p r a š a n j e: Kdo voli za župno cerkev? Ali morajo dati ključarji sami pooblastilo? Ali je veljavno pooblastilo, ki ga podpišeta za župno ali podružno cerkev župnik in še en ključar, če se drugi ključar brani podpisati?

O d g o v o r:

Doslej je bila na Kranjskem in tudi drugod navada, da je za župno cerkev in za drugo — tudi podružnično — cerkveno premoženje volil župnik sam kot postavni zastopnik brez vsakega pooblastila.

V zadnjem času pa zahtevajo politične oblasti, da sme voliti za cerkveno premoženje samo pravilni pooblaščenec. Pravilno pooblaščen je le tisti, ki se izkaže s pooblastilom župnika in ključarjev.

V prvi vrsti glejte na to, da podpišeta oba cerkvena ključarja poleg župnika. Če pa bi se kateri branil pod-

pisati, pa ima po našem mnenju župnik sredstev dovolj na razpolago, da si pravočasno pred volitvijo izposluje takega ključarja, ki bo podpisal.

Po našem mnenju je sicer dovolj, če podpišeta župnik in še en cerkven ključar brez družega, vendar veljavnost takega pooblastila ni popolnoma sigurna.

Opozarjamo vas, da sme župnik voliti samo z enim takim pooblastilom. Druga cerkvena pooblastila naj dobijo zanesljivi pooblaščenca v roke. Pooblastil bo treba za cerkveno premoženje toliko, kolikorkrat je isto v volilnem imeniku zapisano: po navadi za župno cerkev in za vsako podružnico posebej.

236. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: Koliko članov načelstva tukajšnje hranilnice in posojilnice mora podpisati volilno pooblastilo, da bo veljavno?

Odgovor:

Za hranilnice in posojilnice ter druge zadrage mora podpisati pooblastilo toliko članov načelstva, kakor to določajo pravila.

Po Vaših pravilih so listine veljavne, če so podpisane od dveh članov načelstva. Na pooblastilo naj se tedaj pritisno štampiljka hranilnice in posojilnice, pripišeta naj potem svoje ime še dva člana načelstva.

237. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: S katerim dnevom se začne in s katerim dnevom se konča rok za reklamacije? Kako je razumeti onih osem dni, ki o njih govori § 17. volilnega reda? Če se rok v nedeljo začne, ali se potem tudi z nedeljo konča?

Odgovor:

S katerim dnevom se reklamacijska doba začne in s katerim se konča, to ima določiti župan v razglasu, ki ga mora napraviti, ko se volilni imeniki razpoložijo. Če župan opusti natančno določiti ta reklamacijski rok, se takoj pritožite na okrajno glavarstvo, ker bodo sicer volitve zopet neveljavne.

Če se reklamacijska doba začne z nedeljo, se seveda z nedeljo tudi konča, ker morajo imeti volilci za reklamacije polnih 8 dni na razpolago.

238. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: Ali sme voliti cerkovnik, ki plačuje samo 1 K 20 vin. davka?

Odgovor:

Vsakdo, ki v občini plačuje le količjak direktnega davka, sme voliti, če nima na sebi kakenga družega zakonitega zadržka. V zakonu ni nikjer določeno, koliko davka se mora plačevati za volilno pravico pri občinskih volitvah. Dovolj je, če se plačuje tudi en sam vinar.

239. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: Ali sme reklamacijska komisija sama vpisati reklamirane osebe v volilne imenike oz. izbrisati take, zoper katere se reklamira?

Odgovor:

Reklamacijska komisija popravlja sama volilne imenike v zmislu rešenih reklamacij. Če se pa reklamacijska komisija brani pravilno popraviti, tedaj se morajo prizadeti pritožiti na okr. glavarstvo, ki potem samo pritožbo reši in imenike popravi.

240. Gospod A. B. v F.

Vprašanje: Koliko udov krajnega šolskega sveta mora podpisati za šolsko premoženje volilno pooblastilo, da bo veljavno?

Odgovor:

Krajni šolski svet zastopa pri volitvah načelnik, ne da bi bilo treba zato kakenga pooblastila. Če pa hočete biti še sigurnejši, naj skliče načelnik krajnega šolskega sveta sejo, kjer naj se sklene, da zastopa šolsko občino

ozir. krajni šolski svet pri volitvah načelnik, če za to glasuje večina krajnega šolskega sveta, je sklep veljaven in ni treba soglasnosti.

Načelnik naj vzame k volitvi iz previdnosti poverjen prepis tozadevnega sejnega zapisnika.

241. Županstvo S.

Vprašanje: Gozdar tukajšnje grajščine je naznanil štiri posestnike zaradi gozdne poškodbe. Okrajno glavarstvo je graščini prisodilo odškodnino kakor jo je določil grajski gozdar. Ali je to pravilno?

Odgovor:

§ 83. gozdnega zakona pravi, da imajo v gozdih napravljeno škodo ceniti gozdarski uslužbenci po posebnih načelih. Podatke gozdarskih uslužbencev pa imajo potrditi gozdarski uradniki, da so pravilni.

Če je v Vašem slučaju gozdarjevo cenitev potrdil pristojni gozdarski uradnik kot pravilno, tedaj se ne more okr. glavarstvu ničesar očitati.

Če pa grajski gozdar nima nad seboj gozdarskega uradnika, mora okrajno glavarstvo dati škodo ceniti po kakem drugem nepristranskem cenilcu, ki se mora za to posebej zapriseči.

242. Županstvo T.

Vprašanje: C. kr. poštar v L. namerava odpraviti poštni nabiralnik, ki je nastavljen pri občinskem uradu. Pravi, da je s tem nabiralnikom preveč potov, a premalo prometa. Ali sme to napraviti poštar? Kaj nam je storiti, da se tega ubranimo?

Odgovor:

Poštar sam ne more odpraviti poštnega nabiralnika ali pa ga samolastno prestavljati. Svetujemo Vam, da se s to zadevo obrne Vaša občina na poštno ravnateljstvo in da to svojo prošnjo izroči državnemu poslancu za Vaš okraj, da pri poštni upravi posreduje za Vas.

242. Županstvo R.

Vprašanje: Tu sta dva sodna oficijanta, ki ne plačujeta davka. Se-li prištevata med državne uradnike, tako da bi ju morali ne glede na davek vpisati v volilne imenike?

Odgovor:

Sodni oficijanti niso pravi uradniki, ampak samo poduradniki, ker ne spadajo v noben činovni razred državnih uradnikov.

Pravi državni uradniki so namreč razdeljeni v enajst činovnih razredov, a oficijanti ne spadajo v nobenega izmed teh in se tudi ne prištevajo k uradniškim praktikantom.

Zato jih ni treba sprejemati v imenike, če ne plačujejo davka.

244. Županstvo R.

Vprašanje: Virilist K. je prodal svojo tovarno P-u. mesca julija 1907. Mesca maja t. l. bodo pri nas občinske volitve. Ima-li kupec P. volilno pravico v občinski zastop ali ne? Ali ima virilni glas v občinskem odboru?

Odgovor:

Aktivno volilno pravico ima samo tak občanec, ki plačuje v občini vsaj leto dni direktni davek. Ker P. pri Vas ni plačeval direktnega davka, dokler ni kupil tovarne, in ker iste še nima eno leto in zato tudi od nje eno leto še ne plačuje davkov, nima volilne pravice v občinski zastop.

Tudi v volilne imenike ga ne smete zapisati in se na njegov davek sploh ne ozirati.

Po § 17. občinskega reda morejo biti virilisti samo taki občinci, ki imajo v občini volilno pravico. Dokler tedaj P. nima v občini volilne pravice, tudi ne more stopiti v odbor kot virilist.

245. Županstvo R.

Vprašanje: V občini biva penzionist, kojemu se pošilja pokojnina od davčnega urada v N., čeravno imamo pri nas svoj davčni urad. Od pokojnine se mu odteguje pri davčnem uradu v N. po 8 K dohodninskega davka na leto. Pri nas pa ima ta penzionist privatno službo, od katere plačuje pri našem davčnem uradu letnih 12 K csebne dohodnine. Ali se v volilnem imeniku upošteva vseh 20 K davka, ali samo davek od službe, ki jo ima v naši občini?

Odgovor:

Kranjski občinski volilni red pravi, da se pri sestavi volilnih imenikov gleda samo na davek, ki je volilcu v občini predpisan.

Gotovo pa je tudi davek od prejšnje službe predpisan Vašemu penzionistu v Vaši občini, čeravno se mu denar pošilja od davčnega urada v N.

Zglasite se pri Vašem lastnem davčnem uradu, kjer Vam bodo natančno povedali, kje je penzionistu davek po 8 K predpisan ali pri Vas ali v N. Če mu je predpisan pri Vas, ga morate sprejeti v imenik, čeravno dobiva pokojnino iz N.

Razne vesti.

Državni gozdi v Avstriji. Državni gozdi so pri deljeni šestim ravnateljstvom, in sicer na Dunaju, Gmündenu, Solnogradu, Gorici, Inomostu in Lvovu. Država ima gozdov vsega skupaj 718.397 ha, njiv, travnikov in vrtov 8227 ha, planin in pašnikov 52.462 ha, drugega sveta 2605 ha, skupaj 781.691 ha sveta. Skupni stroški za leto 1908 se proračunavajo na 12.302.290 K, dohodki pa na 16.757.820 K, torej utegne iznašati prebitek 4.255.530 K.

Na Kranjskem je državnega gozda 10.654 ha, njiv 75 ha, planin 187 ha, skupaj 10.917 ha sveta; dohodki se proračunavajo na 395.540 K, stroški na 263.390 K, prebitek na 132.120 K.

Na Štajerskem ima država vsega sveta 41.712 ha; dohodki 813.450 kron, stroški 637.110 kron, prebitek 176.340 K.

Na Koroškem je državnega sveta 15.556 ha; dohodki 226.680 kron, stroški 174.890 kron, prebitek 51.790 K.

Na Primorskem ima država 14078 ha; dohodki 412.230 K, stroški 336.920 K, prebitek 75.310 K.

V Dalmaciji je brez Vrane državnega sveta 6401 ha; dohodki se proračunavajo samo na 5090 K, stroški pa na 85.360 K, torej doplača država nad 80.000 K. Poleg tega ima država posestvo Vrana ob jezeru istega imena. Posestvo meri 7015 ha; dohodki za leto 1908 so proračunjeni na 200.150 K, stroški pa na 213.560 K, torej bode primanjkljaja 13.410 K.

Vojno brodovje v obče. Jedro brodovja, v katerem leži cela moč, so bojne ladje. S tem imenom, linijske ladje, zaznamujemo one ladje, ki so s težkim jeklenim oklepom kolikor mogoče dobro zavarovane in zakrite, da jim sovražne kroglice ne morejo tako lahko do živga. Poleg teh težkih, debelih oklepov pa morajo te ladje biti oborožene z zelo velikimi topovi, ki so v stanu sovražne ladje občutno poškodovati ali jih potopiti. Bojne ladje ne nastopajo nikdar same zase, ampak vedno v zvezi z drugimi ladjami pod skupnim poveljstvom. Bojne ladje bi lahko primerjali pehoti v vojski na suhem. Druga vrsta vojnih ladij so oklopne križarke. Od bojnih ladij se razločujejo v tem, da so manjše, da imajo tanjše oklepe, lažje topove, pred vsem pa so hitrejšje, ko bojne ladje. Glavna naloga oklopnih križark je poizvedovalna ogledna

služba. Zadnje čase posegajo tudi v boj. Oklopne križarke morajo natančno poizvedeti, kje se sovražno brodovje nahaja, kod in kam plove, biti morajo hitrejšje ko bojne ladje, pri tem pa morajo imeti tak oklep in take topove, da lahko prepode sovražne križarke ter pridejo celo do sovražnega brodovja samega. Te oklopne križarke imajo še druge naloge, ki jih radi pomanjkanja prostora ne omenimo. Splošno lahko oklopne križarke primerjamo s težko konjenico v vojski na suhem. Poleg teh težkih križark imamo pa še lažje križarke, ki so z oklepi zavarovane le okrog strojev. Te lahke ladje so hitrejšje ko oklopne križarke ter se dajo primerjati z dragonci ali huzarji na suhem. Te ladje so najhujše sovražnice torpedovk. To so glavne vrste ladij v vsakem, torej tudi v našem brodovju. Poleg tega ima vsako brodovje ladjo z delavnicami, ladje, ki vozijo premog, vodo, ladje, ki polagajo mine itd. Velikost vojnih ladij računamo po tonah displace-menta (reči displasma). Vsako plavajoče telo odrine toliko vode, kakor je teža telesa, zato pomeni displacement ladje v tonah (ena tona ima 1000 kg) obenem teža ladje. Ladja, ki ima 10.000 ton displacementa, tehta 10 milijonov kg. Hitrost ladij pa računamo z morski miljami. Ena morska milja je enaka 1853 metrom.

Poljudna pravna knjižnica. Urejuje dr. Ed. Volčič v Novem mestu, izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani. Od te velekoristne knjižnice so doslej izšli sledeči zvezki: I. Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili in vzorci za prošnje, 1907. Cena mehko vezani knjižici 40 vin. II. in III. Predpisi o železniških in rudniških knjigah, 1907. Cena mehko vezani knjižici 80 vin. IV. in V. Predpisi o konverziji terjatev, 1907. Cena mehko vezani knjižici 80 vin. Tekom l. 1908. pa izideta VI.—IX. zvezek: Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč. Cena mehko vezani knjigi bo 2 K. Knjižice pošilja urednik s pošto proti poštnemu povzetju, tako, da k navedenim cenam priračuni le resnične in poštne izdatke: pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje kupnina in poština 10 vin. naprej v gotovini ali v poštnih znamkah. Knjižice se pa dobe tudi po knjigarnah.

Dandanes je vsekakor potrebno, da se vsi seznanijo s pravnimi predpisi kakoršnekoli vrste, ker se mnogokrat občutno kaznuje neznanje zakonskih določil. Pri nas Slovencih je posebno veliko izobraženih in šolanih ljudi, ki dosti ne poznajo sodnih, upravnih, davčnih ali drugih pravnih predpisov, s katerimi imajo pa vedno obilo posla. Ta nedostatek se pa da odpraviti še na najlažji način z intenzivnim pravnim poukom, s poljudnimi spisi pravne vsebine, z izdajo zakonikov v slovenskem jeziku. Hvaležni moramo biti zato društvu „Pravnik“, da je sklenilo izdajati „Poljudno pravno knjižnico“, še bolj pa dr. Ed. Volčiču, ki je prevzel težavno in odgovorno mesto urednika te knjižnice.

Za vsakega kmetovalca je posebno važna knjižica „Zakon o dovoljevanju poti za silo“. Enako tudi ona o „Predpisih o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč“, ker je skrajni čas, da tudi pri nas prodre povsod uvaževanje koristi urejevanja zemljiščnih razmer, kakor je že prodrlo v drugih naprednejših deželah naše države. Za posestnike rudnikov, rudokope in za vsacega človeka, ki hoče vedeti, kaki predpisi veljajo za pridobivanje zemlje, potrebne železnicam, pa je važna knjižica „Predpisi o železniških in rudniških knjigah“.